

SOOVITUSED KINDLUSTUSE HANKE KORRALDAMISEL

1. EESMÄRK

Juhiste olemasolu kindlustuse hangete valdkonnas vähendab oluliselt riske ja suurendab efektiivsust nii hanke korraldaja kui ka kindlustusteenuse pakkuja jaoks.

Käesolev dokument on koostatud eesmärgiga anda täpsemaid juhiseid, mis on hanke korraldajale, nii riigihanke kui tavalise kindlustushanke korral, abiks hanke läbiviimisel ja on suunatud hanke korraldaja parima kindlustushuvile ja – nõudmistele vastava tulemuse saavutamisele.

2. ETTEVALMISTUSED

2.1 Üldised põhimõtted

NB! Hanke edukaks läbiviimiseks on vajalik määrata kindlaks:

- 1) esemed, mille suhtes on põhjendatud vajadus kindlustust hankida,
- 2) isikute ring, kes võivad olla pakkujad ning määratletakse need kvalifitseerimistingimustes,
- 3) hanke liik,
- 4) kas kindlustuse hange viiakse läbi ühe või kahe hankena (vt punkte 2 ja 4),
- 5) kirjeldada täpselt kindlustatavaid esemeid, kindlustushuvi ja kindlustusvajadust ning määratleda need tehnilistes tingimustes;

2.2 Hanke viis

Kindlustuse hanget on võimalik korraldada neljal viisil, millest tuleks valida üks võimalik viis:

- 1) Pakkujateks võivad olla ainult kindlustusandjad;
- 2) Pakkujateks võivad olla ainult kindlustusagendid (tegemist on kindlustusagendi teenuse ostmisele suunatud hankega);
- 3) Pakkujateks võivad olla ainult kindlustusmaaklerid (tegemist on ainult kindlustusmaakleri teenuse ostmisele suunatud hankega);
- 4) Pakkujateks võivad olla nii kindlustusseltsid kui kindlustusvahendajad (nn. üldhange)

RHS § 12 lg 3 Pakkuja või taotleja võib olla iga isik, kes pakub asju, teenuseid või ehitustööde tegemist turul. Hankija võib piirata hanketeates pakkujate ja taotlejate ringi hankemenetluses, lubamata hankemenetluses osaleda muudest kui käesoleva seaduse § 3 punktis 3 nimetatud riikidest pärit isikutel või andes § 3 punktis 3 nimetatud riikidest pärit isikute esitatud pakkumustele eeliseid muudest riikidest pärit isikute esitatud pakkumuste ees.

2.3 Hanke liik

Soovitav on kasutada avatud hankemenetlust, sest selline viis võimaldab kaasata võimalikult palju kindlustusteenuse pakkujaid.

2.4 Kindlustushuvi ja kindlustusvajadus

Kindlustushuvi on hanke korraldaja huvi kindlustada ennast kindla kindlustusrisi vastu ehk hanke korraldaja subjektiivne valik. Hanke korraldaja kindlustusvajadus on hanke korraldaja antud teabest lähtuv kindlustusandja hinnang hanke korraldaja ootusele kindlustuslepingu suhtes. Kindlustusvajaduse selgitamisel on sisendiks teave, miks hanke korraldaja soovib kindlustuslepingut sõlmida, mida hanke korraldaja soovib kindlustada ja milliste sündmuste puhul soovib hanke korraldaja kahju hüvitamist.

Juhul, kui hanke korraldaja on eelnevalt välja valinud kindlustusmaakleri või hankes osaleb kindlustusmaakler, aitab kindlustusmaakler hanke korraldajal, oma professionaalsete kindlustusalaste teadmistega kindlustushuvi ja kindlustusvajaduse välja selgitada. Kindlustushuvi ja kindlustusnõudmiste välja selgitamine on vastavalt kindlustustegevuse seaduse § 141 lg 1 p 4 kindlustusmaakleri kohustus.

Juhul, kui hanke korraldaja ei kasuta eelnevalt välja valitud kindlustusmaaklerit ja hankes ei osale kindlustusmaakler), siis jääb kindlustushuvi ja –vajaduse täpne kirjeldamine hanke korraldaja kohustuseks.

2.5 Kindlustatud ese

Kindlustusteenuse edukaks pakkumiseks vajab kindlustusandja võimalikult täpset kindlustatud esemete kirjeldust. Kindlustatud esemeteks võivad olla näiteks sõidukid, hooned, tegevuse vastutusega kaasnevad riskid, äritegevuse katkemisega kaasnevad riskid, jne). Üksnes siis, kui kindlustatavate esemete kirjeldus on ammendav, on kindlustuspakkumised võrreldavad ning hanke korraldaja saab kindluse, et soovitavad esemed ja riskid saavad kindlustatud. Juhul, kui hanke korraldaja kasutab kindlustusmaakleri teenust, koostab kindlustatud eseme kirjelduse, oma kindlustusalaseid teadmisi kasutades kindlustusmaakler.

2.6 Kindlustuskaitse

Kindlustuskaitse tähendab, ühelt poolt, kindlustusriskide ulatust, mille realiseerumise vastu hanke korraldaja kaitset vajab ning on, teiselt poolt, pärast kindlustuslepingu sõlmimist kindlustusandja lepingujärgsete kohustuste ulatus hake korraldaja suhtes. Hangitav kindlustuskaitse peab vastama hankija kindlustusvajadusele ja kindlustushuvile ning olema sealjuures mõistliku kindlustusmaksega.

NB! Kindlustusmakse suurus on otseses sõltuvuses kindlustuskaitse ulatusest ning kõikide riskide vastu kindlustamine ei ole kahjuks võimalik.

Selleks, et risk oleks üldse kindlustatav, peavad üheaegselt olema täidetud kõik alljärgnevad tingimused:

- sündmus peab olema äkiline ja ettenägematu;
- sündmuse esinemise tõenäosust peab olema võimalik usaldusväärsete meetodite alusel hinnata;
- sündmuse läbi tekkida võivat kahju peab olema võimalik usaldusväärsete meetodite alusel hinnata.

Juhul, kui kaitset soovitava riski kindlustamiseks ei paku Eestis tegutsev kindlustusandja, siis on võimalik välismaal tegutsevatest kindlustusseltsidelt kas otse nendega suheldes või kindlustusmaakleri vahendusel.

Kindlustuslepingu sõlmimisel välisseltsiga tegeleb kindlustusjuhtumite korral kahjude hüvitamise korraldamisega kindlustusmaakler, kuid seda jätkuvalt esindades klienti, mitte kindlustusandjat.

Nii otse kindlustusseltside, kindlustusagentide kui ka segahanke puhul on soovitatav kindlustusvajadus ja kindlustushuvi võimalikult üksikasjalikult hankedokumentatsioonis ära kirjeldada. Kirjelduse koostamisel on asjakohane arvestada kindlustusturu praktikast, st ei ole asjakohane kirjeldada kindlustuskaitset, mida tavaliselt ei pakuta, arvestades ka neid kindlustuskaitseid, mida võivad hankida kindlustusmaaklerid välismaal asuvatelt kindlustusseltsidelt

Vältimaks arusaamatusi kindlustuskaitse ulatuse osas on soovitatav läbi mõelda, mis on need konkreetsed sündmused ja mõjud, mis konkreetse objekti korral toovad kaasa märkimisväärse majandusliku kahju. Kindlustusteenusega kaasnev kindlustuskaitse võib küll olla Ühe ja sama kindlustuskaitse nimetusega nimetatud, kuid erinevate kindlustusandjate sama nimetuse all oleva kindlustuskaitse sisu ja ulatus võib olla erinev.

Juhul, kui hanke korraldajal on kindlustusmaakler, peab ta hanke korraldajale andma professionaalset nõu erinevate kindlustusandjate sama nimetusega kindlustuskaitsete tegelikust sisust arusaamisel ja õige kindlustuskaitse ulatuse määratlemisel hankedokumentides..

Juhul, kui hanke korraldaja ei kasuta tema huvides tegutsevat kindlustusmaaklerit ning tehakse kas siis otse kindlustusandjatele suunatud või segahange, tuleks tal endal tagada oovitatav kindlustuskaitse võimalikult täpnesel kirjeldamine hankedokumentides

2.7 Välistused

Kindlustuslepingu lahutamatuks osaks on välistused. Välistuste peamiseks eesmärgiks on määratleda täpselt kindlustatav risk ning seeläbi teha selle konkreetse riski kindlustamine võimalikuks.

Kindlustustehingutes kasutatavad välistused jagunevad kolme gruppi:

- 1) rahvusvaheliste tavade järgsed üldiselt levinud välistused;
- 2) seadusest tulenevad välistused;
- 3) välistused, mille korral on täiendava riskihindamise järgselt mingit spetsiifilist kindlustatavat objekti siiski võimalik kindlustada spetsiifilise, algselt välistatud riski osas.

NB! Eelnevalt tulenevalt tuleb hanke korraldamisel arvestada, et mõned välistused on läbi räägitavad ning vastavate tavapäraselt välistatud kahjude suhtes saab sõlmida erikokkuleppeid, mõned aga mitte.

Juhul, kui hanke korraldaja kasutab kindlustusmaaklerit, selgitab kindlustusmaakler hanke korraldajale erinevaid välistusi, mis on kindlustuslepingutes tavapärased ning samuti, mida sisaldavad hanke korraldajale antud hankes pakutavad kindlustuslepingud.

NB! Samuti eksisteerib Eesti turul välistusena käsitletavate teatud riskide kindlustamise võimalus ka väljaspoolt Eestit.

2.8 Kindlustusteenuse osutajad

Kindlustusteenuse osutajate tegevuse kirjeldus on hanke korraldajale abiks pakkujate ringi kindlaks määramisel ja otsustamiseks, mitmes etapis kindlustuse hanke korraldada (eelnevalt kindlustusmaaklerit välja valides või üldhankena).

Kindlustusteenus on praktikas kasutatav üldine kindlustusega seonduvat iseloomustav mõiste, mille alla kuuluvad:

- 1) kindlustusandja tegevusest tulenev teenus
- 2) kindlustusagendi tegevusest tulenev teenus (kuna kindlustusagent on kindlustusandja esindajaks, siis see teenus on oma iseloomult võrreldav kindlustusandja teenusega)
- 3) kindlustusmaakleri tegevusest tulenev teenus.

NB! Kindlustusvahendajad on vastavalt kindlustustegevuse seaduse § 129 lg 1 kindlustusvõtja huvides tegutsev kindlustusmaakler ja vastavalt kindlustustegevuse seaduse § 129 lg 2 kindlustusandja esindajana tegutsev kindlustusagent.

Järelikult jaguneb kindlustusvahendaja teenus kindlustusmaakleri teenuseks ja kindlustusagendi teenuseks. Kindlustusandja teenuseid on võimalik saada kindlustusvahendaja vahendusel. Vastavalt kindlustustegevuse seaduse § 2 lg 1 on kindlustusandja teenuseks kindlustustegevus, mis on kindlustuslepingu alusel kindlustusvõtja või kindlustatu kindlustusriskide ülevõtmine eesmärgiga maksta kindlustusjuhtumi saabumisel välja kindlustushüvitis. Kindlustusriskide kandmist võib kindlustusvahendaja vahendada, kuid enda kanda võtta ei saa.

Kindlustusandjad tegutsevad Finantsinspektsiooni poolt antud tegevusloa alusel. Kindlustusmaaklerid tegutsevad Finantsinspektsiooni poolt nende Finantsinspektsiooni kindlustusvahendajate nimekirja kandmise otsuse alusel. Kindlustusagendid tegutsevad kindlustusandja poolt tehtud Finantsinspektsiooni kindlustusvahendajate nimekirja kandmise otsuse alusel.

Kindlustusseltsi teenused ja kindlustusmaakleri teenused on võimalik määratleda hanketingimustes erinevate koodidega, nagu näiteks:

- Kindlustusmaakleri- ja kindlustusseltsi teenused – CPV 66518000-4
- Kindlustusteenus – CPV 66510000-8
- Kindlustusseltsi teenus (CPV 66518200-6) ja
- indlustusmaakleri teenus (CPV 66518100-5)

([https://riigihanked.riik.ee/register/Klassifikaatorid,cpvFilter.\\$Form.sdirect](https://riigihanked.riik.ee/register/Klassifikaatorid,cpvFilter.$Form.sdirect))

2.8.1 Kindlustusmaakler

Kindlustusmaakleri osalemine kindlustuse hankes on võimalik enne kindlustusandja teenuse hanget korraldatud kindlustusmaakleri hanke kaudu või kindlustusteenuse (segahange) hanke kaudu. Juhul, kui hanke korraldaja ei ole korraldanud eelnevat maaklerihanget ja ei ole hanketingimustes märkinud, et kindlustusteenuse hankel võivad osaleda nii kindlustusandjad kui ka kindlustusmaaklerid, kindlustusmaaklerid hankes ei osale.

NB! Eraldi maaklerteenuse hanke korraldamine enne kindlustusteenuse hanget on soovituslik järgmistel juhtudel:

- 1) Hanke korraldajal endal puuduvad põhajlikud teadmised kindlustustatud eseme, soovitava kindlustuskaitse ulatuse ja kindlustusriskide kirjeldamisel, kindlustuskaitse välistustest ja muduест kindlustusküsimustest aru saamisel;
- 2) Hanke korraldaja soovib kindlustada suuri või spetsiifilisi riske, mida ei paku Eesti kindlustusandjad (näit. merenduse ja lennundusega seotud riskid). Kindlustusmaaklerite kaudu on võimalik paljusid selliseid riske, mida Eestis ei kindlustata, kindlustada välismaal;
- 3) Hanke korraldaja soovib lisaks kindlustuslepingule kasutada kindlustusperioodi jooksul lisaks kindlustusmaakleri kindlustuslepingute ja kindlustusmaksete haldamise ning kahjualase nõustamise ja kahjude administreerimise ning muid kindlustusmaakleir poolt pakutavaid lisateenuseid;
- 4) Hanke korraldaja soovib, et tal oleks professionaalne kindlustusalane nõustaja, kes vastavalt seadusele tegutseb tema huvides. Kindlustusmaakler tegutseb vastavalt kindlustustegevuse seaduse § 129 lg 1 kindlustusvõtja huvides. Kindlustusandja kui kindlustuslepingu teise osapoole huvid on kindlustusvõtja (hanke korraldaja) huvidele vastandlikud.
- 5) Hanke korraldaja soovib kindlustusmaakleri nõustamist kindlustusandjate poolt tehtud kindlustuspakkumistest paremaks arusaamiseks ja parima tema kindlustushuvile ja hanke tingimustele vasava pakkumise välja valimiseks.

Juhul, kui hanke korraldaja on läbi viinud eelneva maaklerihanke ja korraldab välja valitud maakleri nõustamisel kindlustusandja teenuse hanke, siis üldjuhul ei nähta hanketingimustega ette, et sellisel hankel võivad osaleda täiendavalt veel ka teised kindlustusmaaklerid.

Kui sellise kindlustusteenuse hankel, mille hanke tingimustega ei ole ettenähtud, et pakkumisi võivad esitada ka kindlustusmaaklerid või kindlustusvahendajad, osaleb kindlustusmaakler või kindlustusmaaklerteenuse hankel osaleb kindlustusandja, tuleb hanke tingimustes mitte märgitud teenusepakkuja lugeda hankel mitte klassifitseerinuks.

Kui kindlustusteenuse hanke korraldamisel kasutatakse kindlustusmaakleri teenust, on asjakohane sõlmida kindlustusmaakleriga maaklerteenuse leping, mis sätestab maakleri poolt osutatavad teenused, maakleri kohustused ja vastutuse ning tasustamise. Maaklerteenuse eest tasustamine määratakse kindlaks maaklerteenuse lepingus. Kui kindlustusandja teenuse hange korraldatakse eelneva maaklerihanke tulemusel valitud kindlustusmaakleri nõustamisel, märgitakse hanketingimustes (tehnilises kirjelduses) maakleri tasustamise viis.

2.9 Tagatised

RHS § 34 järgselt on hanke korraldajal õigus nõuda pakkujalt tagatist. Nimetatud tagatis on pakkumuse tagatis ehk peab tagama selle, et pakkuja sõlmib enda poolt pakutud tingimustel hankijaga lepingu. Pakkumuse tagatist võib hankija nõuda igasuguse teenuse puhul, kui ta peab seda vajalikuks.

Hanke korraldajal on õigus pakkumise tagatist nõuda ka kindlustusteenuse pakkujatelt, kui tal puudub pakkujate suhtes piisav usaldus. Samas ei ole tagatise nõudmine kindlustusteenuse pakkujalt rahvusvahelises praktikas levinud ja põhjendatud.

2.10 Kindlustatava esemega tutvumine

Kindlustuspakkumise tegemiseks on kindlustusandjal vältimatult vajalik teada informatsiooni kindlustatava objektiga seotud riskide kohta. Mida keerulisem on objekt ja kindlustatavad riskid, seda üksikasjalikum peab olema pakkumise tegemiseks vajalik informatsioon. Kindlustusandjal või kindlustusmaakleril peab olema võimalus vajadusel kindlustatava objektiga tutvuda.

3. MENETLEMINE

3.1. Nõuded dokumentatsioonile ja kindlustusega seonduvad erisused

Hankedokumendid peavad vastavalt RHS § 31 lg (2) sisaldama muu hulgas tulevase hankelepingu tingimusi, hankelepingu projekti ja/ või kõiki neid asjaolusid, mida hankija soovib võistlevates pakkumistes näha ja hinnata. Eelnevalt tulenevalt on soovitatav fikseerida hanke dokumentatsioonis kõik need asjaolud, mille osas hankija soovib võistlevaid pakkumisi. Erandina on lihthanke puhul nõuded vastavalt seadusele väiksemad ning hankedokumente sellises mahus olema ei pea.

Dokumentatsiooni efektiivse koostamise ja haldamise huvides tuleb eelistada elektroonilist dokumendikäitlust. Nõutavate dokumentide osas ei ole efektiivsuse kaalutlusel mõistlik nõuda kindlustusteenuse pakkujatelt teavet, mis on kättesaadav avalikest andmebaasidest (Äriregister, Maksuamet, Finantsinspeksioon jne.).

NB! Kindlustusmaakleri teenuse hankel on mõistlik nõuda kindlustusmaaklerilt kinnitust kehtiva kohustusliku vastutuskindlustuse lepingu olemasolu kohta.

3.2. Tehniline kirjeldus

Vastavalt RHS nõuetele tuleb hanke korraldajal ette valmistada tehniline kirjeldus. Kindlustusteenuse kontekstis tuleb tehnilise kirjeldusena käsitleda kindlustushuvi, kindlustatavate esemete ja kindlustatavate riskide kirjeldust, Analoogselt peab hankija tehnilise kirjelduse koostama ise juhtudel, kui hange on suunatud otse kindlustusandjatele või on tegemist üldhankega, mis on suunatud kindlustusseltsidele ja kindlustusvahendajatele. Kindlustusmaakleri teenuse kasutamisel teeb selle töö koos hankijaga kindlustusmaakler.

3.3. Pakkujate tehniline ja kutsealane pädevus

RHS § 41 lg (1) järgi peab hanke korraldaja nõudma olulisemate, kuni viimase kolme aasta jooksul täidetud hankija poolt määratletud tunnustele vastavate teenuste osutamise lepingute, sealhulgas otstarbekuse ja olemasolu korral asjade või teenuste hankelepingute nimekirja koos nende maksumuse, sõlmimise kuupäevade ja infoga teiste lepingupoolte kohta. Hankija peab nõudma andmeid eelnevate lepingute kohta, kui hankelepingu eeldatav maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära (RHS § 41 lg (2)).

Kindlustusteenuse kontekstis ei ole võimalik nõuda sarnaste lepingutega seotud üksikasju, sest:

- enamasti on iga kindlustustehing, mille suhtes hange korraldatakse, erinev mistahes muust kindlustustehingust;

- kui pakkujal on olemas hanke korras nõutava teenuse osutamiseks finantsjärelvalve poolt väljastatud tegevusluba, siis on ta ka piisavalt pädev vastavat kindlustusteenust osutama;
- kindlustuslepingute suhtes rakenduvad andmekaitse regulatsiooniga seotud aga samuti ka konfidentsiaalsusnõuded.

Pädevuse kontrolli nõude detailse rakendamise kohustuse korral tuleb vastava nõude täitmist lugeda piisavaks, kui hankel osalev kindlustusteenuse pakkuja kinnitab, et konkreetne kindlustuspakkuja on sõlminud hangitava teenuse raames varem kindlustuslepinguid, millega seotud kindlustusmaksed ületavad mingit konkreetset hankedokumentatsioonis fikseeritud summat vms. Selline lahendus võib olla praktiliseks lahenduseks näiteks olukorras, kui eelnevate lepingutega seotud teabe avaldamine on nõutav rahvusvahelise piirmäära rakendamisega seondult (RHS § 41 lg (2)).

RHS § 12 lg 3 võib pakkuja või taotleja võib olla iga isik, kes pakub asju, teenuseid või ehitustööde tegemist turul. Hankija võib piirata hanketeates pakkujate ja taotlejate ringi hankemenetluses, lubamata hankemenetluses osaleda muudest kui RHS § 3 punktis 3 nimetatud riikidest pärit isikutel või andes § 3 punktis 3 nimetatud riikidest pärit isikute esitatud pakkumustele eeliseid muudest riikidest pärit isikute esitatud pakkumuste ees, kui see tagab parema hanke tulemuse.

NB! Hanke korraldaja võib hanketeates märkida, et pakkuja peab olema kindlustusturuosaliste liitu kuuluv isik. Kindlustusseltside puhul võib hanke korraldaja märkida, et hankes osaleval kindlustusseltsil peab olema vastav rahvusvaheline reiting.

Igor Fedotov
Eesti Kindlustusmaaklerite Liit
Juhatuse esimees

/allkirjastatud digitaalselt/